

A kóla vakteszt eredményei

Előzmények

Körülbelül egy hónappal a TDN előtt az 1. a (a tesztet szervező osztály) próbatesztet végzett, 8 féle kóla és 10 tesztelő bevonásával. A kapott eredmények (a legjobb átlageredmény 3,8, a legrosszabb 1,3 volt) arra utaltak, hogy érdemes megrendezni a kísérletet.

A kólák

A kóstolt kólák összeválogatása a következő szempontokon alapult:

- cukorral és édesítőszerrel készült kóla is szerepeljen a kóstoláson,
- márkásabb és „noname” („sajátmárkás”) kólákat is kóstolhassanak a résztvevők,
- egy-egy márka (ha lehetséges) többféle termékkel is képviseltesse magát,
- ne legyen túl sokféle kóla, egyrészt hogy a résztvevők ne unjanak rá a kóstolásra, másrészt a túlzott koffeinbevétel elkerülése érdekében,
- és végül az is fontos volt, hogy a patronáló tanárnak ne kelljen tucatnyi boltot bejárnia beszerzés közben (egyébként valamennyi kólát Magyarországon szereztük be).

Így a következő mezőny alakult ki (a kóstoláson használt kód szerepel a név mellett):

- A: Siti Cola (Lidl)
- B: Coca-Cola
- C: Freeway Light (Lidl)
- D: Pepsi Max
- E: Márka Cola
- F: Pepsi Cola (cukorral)
- G: Freeway Cola (Lidl)
- H: Coca-Cola Zero
- I: Pepsi Cola (fruktóz-glükózsörppel)
- J: Cola (Aldi)
- K: Coca-Cola Light.

A szívünk vérzett a Tesco, a Spar, a Penny kólái és még sok-sok más termék hiánya miatt, de (akár) 20-25 féle kóla szerepeltetése a kísérletben kivitelezhetetlen lett volna.

A kísérlet

Az esemény előtt a kólák flakonját kódbetűvel jelöltük meg, a címkéket eltávolítottuk, a kupakokat cserélgettük, a kólák egy részét (a felismerhető formájú flakonban lévőket) áttöltöttük.

A kísérletben 26-an vettek részt (köztük két pedagógus), ami kevésnek tűnik az előzetesen regisztrált 45 főhöz képest. A résztvevőknek köszönjük. A hangulat mindvégig jó volt. Észrevehető volt, hogy az alacsonyabb évfolyamokból többen érkeztek, viszont a felsőbb évesek alaposabban, elmélyültebben kóstoltak. Külön is felhívnánk a figyelmet Farkas-Németh Zoltánnak, az IDB korábbi elnökének felkészültségére, aki az egyik ismertebb kólagyártó cég logójával ellátott kulacsból kóstolt.

Két kóla kóstolása között vízzel semlegesíthették az előző kóla ízét a résztvevők. Ezt nem mindenki tette meg, ami nyilván csökkenti az eredmények pontosságát. Próbáltunk a kóstolási sorrend kötetlenné tételével védekezni ez ellen. Talán tehetjük volna szigorúbbá a körülményeket, de végső soron iskolai eseményről volt szó, nem szorosan vett tudományos kísérletről.

Az értékelőlapok

A 26 leadott értékelőlapon az egyiken csupa 1-es szerepelt. Kitöltője vélhetően a kólák iránti ellenérzéseit fejezte ki így. Talán szerencsésebb lett volna, ha ezt a részvétel mellőzésével teszi. Némi megfontolás után végül az általa adott pontokat nem vettük figyelembe. Nem mindenki kóstolta meg az összes kólát, talán egy ponton túl már nem bírta tovább (megértjük). Így néhány kóla esetén kevesebb értékelés született. Volt, aki szóban értékelt, de nem pontozott minden kólát. Ilyen esetben ahol lehetett, ott ponttá konvertáltuk a szóveges értékelést (pl. „legjobb”, miközben másik kólára 5-öst adott). Egy 4/5-ös osztályzatot felfelé kerekítettünk. Voltak, akik 1-nél rosszabb pontot adtak egyik-másik kólára. Véleményük tiszteletben tartása mellett az átlag számításakor ezeket is 1 pontként vettük figyelembe.

A sorrend

Mindezek nyomán az alábbi sorrend alakult ki.

Helyezés	Kód	Név	Fajlagos ár (Ft/l)	Átlag
1.	J	Cola (Aldi)	42,5	3,25
2.	E	Márka Cola	89,5	3,13
3.	A	Siti Cola (Lidl)	42,5	2,88
4.	D	Pepsi Max	135,6	2,68
5.	I	Pepsi Cola (glükózos)	135,6	2,65
6.	K	Coca-Cola Light	182,3	2,63
7.	B	Coca-Cola	182,3	2,56
8.	C	Freeway Light (Lidl)	99,5	2,28
9.	F	Pepsi Cola (cukros)	193,7	2,12
10.	G	Freeway Cola (Lidl)	99,5	2,00
11.	H	Coca-Cola Zero	182,3	1,67

Bízást állíthatjuk, meglepő eredmény született. Érdekes, hogy a legjobb és legrosszabb átlag között kisebb a különbség, mint a próbatésztén. Figyelembe véve, hogy a teszten két és félszer annyian vettek részt, mint a próbán, felmerül a kérdés: lehet, hogy jóval több résztvevő esetén a különbségek el is tűnnének?

A drágább (100 Ft/l feletti árú) és olcsóbb kólák közül az utóbbiak győztek 2,69:2,38-ra. A cukros és az édesítőszeres kólák közül ugyancsak az utóbbiak ízlettek jobban a tesztelőknek (2,63:2,33). Viszont mindkét szempontnál – mint azt még látni fogjuk – gyakran tévesztették össze a két kategóriát a kóstolók. A két legszigorúbb tesztelő 1,45 századra értékelték a kólákat, a leginkább lágyszívű 3,45 pontot adott átlagban.

Megjegyzések

Számos szóbeli értékelés érkezett (a helyesírási hibákat javítottuk, a kólák az ABC-kódjuknak megfelelő sorrendben szerepelnek).

Siti Cola (Lidl)

- Semmi kólaszag, édes íz megvan.
- Nem szörnyű, de túl savanyú. Kevés CO₂.
- Ez nem is kóla.
- Finom.
- Maró, rossz íz.
- Nem Coca-Cola, az biztos! Nincs kólaíze.
- Nagyon cukros (olyan, mint a gumicukor).
- Fincsi.
- Nagyon édes.
- Szénsav kevés.
- Normálisabb.

- Túl édes volt.

Coca-Cola

- Nincs kólaszaga, némi kólaíze van, kissé savanykás.
- Nincs elég szénsav.
- Ez a legjobb.
- Jó.
- Nem erőteljes.
- Túl kesernyés.
- Túl édes utóíz.
- Brutál.
- Furi.
- Nem ízlik.
- Elmegy, savanyú.
- Undorító utóíze van.
- Undorító íze van.

Freeway Light (Lidl)

- Szag nem sok, ízre egész jó hamisítvány. Édes.
- Érdekes.
- Rossz.
- Nincs kólaíze!
- Fura utóíz.
- Elmegy.
- Rossz, szörnyű.
- Borzasztó, sokkoló, nehéz megszólalni utána.

Pepsi Max

- Sem szag, sem íz! Csak édes!
- Ihatatlan.
- Jó.
- Nagyon émelyítő!
- Durva.
- Elmegy.
- Keserű.
- Hát... kicsit híg.
- Savanyú, édes.

Márka Cola

- Mintha kólára emlékeztető szaga lenne. Először egész jónak tűnik (talán csak a CO₂ miatt), de aztán az édes íz dominál.
- Amerikai stílusú, cukros.
- Közepes.
- Ízlett.
- Nagy like.
- Elmegy.
- Savanyú.
- Túlcukrozott.
- Savanyú, alig csípős.

Pepsi Cola (cukorral)

- Valami szaga van, de nem sok íze – karamell?
- Szinte marja a torkomat, legrosszabb.
- Méregcímke kéne rá.
- Tesco kólaszerű.
- Rossz, de C rosszabb.
- Kicsit savanykás.
- Lehetne jobb.
- Elmegy.
- Nem jó.
- Savmentes, ízfokozós.
- Lehetne jobb is (kicsit savanyú).
- Színtelen, rossz ízű.
- Bors íze van.

Freeway Cola (Lidl)

- Szag nem sok, fűszeres íz, volt nála édesebb is.
- Savanyú, kicsit gemicukor ízű, borzalmas vegyszeres.
- Jó ízű.
- Fúj.
- Már az első korty is kellemetlen.
- Ciromos íz?
- Savanyú-keserű.
- Ízetlen.
- Rossz!! (Ezt nagyon hosszan tudnám részletezni.)

Coca-Cola Zero

- Nincs szaga, íze, mint a tömény cukoroldat.
- Túl sok CO₂, furcsa édes íz → mesterséges.
- Sprite ízű.
- Gyenge ízű.
- Undorító.
- Túl cukros.
- Rossz!
- Mi ez az édes szirup, borzasztó, öklendeztem.
- Szirupos.

Pepsi Cola (fruktóz-glükózsörppel)

- Mintha lenne szaga is. Először egész jó, majd keserűnek tűnik.
- Ø CO₂ + túl sok cukor.
- Totál ízetlen.
- Nem rossz.
- Finom!
- Nagyon cukros.
- Legjobb.
- Nagyon savanyú.
- Ízetlen.
- Jó!
- Nagyon savanyú.

Cola (Aldi)

- Jól habzik! Még némi íze is van!
- Maró íze van.
- Jó.
- Egész jó.
- Rossz utóíz.

Coca-Cola Light

- Nagyon édes, van kólaszaga.
- A szaga, mint egy vegyi fegyver, az íze még rosszabb.
- Undorító utóíz.
- Jó íze van.
- Kellemetlen utóíz.
- Vegyszer ízű.
- Egész jó.
- Rossz, pocskék.
- Keserű.
- Jó.
- Teljesen savmentes.
- Rossz, pocskék, túl buborékos.

Tippek és találatok

A kóstoláson a tesztelők megtippelhették a fogyasztott kólákat. Többen (az eredmények fényében azt kell mondanunk, bölcsen) kísérletet sem tettek erre, mások viszont egy-két kólánál, vagy akár mindegyiknél tippeltek. Több értelmezhetetlen (és ezért figyelembe sem vett) kísérlettől (pl. „erjesztett cola”, „utángyártott”, H & M, Praktiker, C&A) eltekintve 116 tipp született. Találat? Összesen 4 darab (Coca-Cola 1, Pepsi Max 1, Coca-Cola Zero 2). Aligha tévedünk, ha ezt a véletlen szerencsének tudjuk be – bár egy tesztelő két helyes tippet is adott. Talán érdemes lenne lottóznia. 27 tippet kaptak a teszten nem szereplő kólák (Dr. Pepper, Spar, Penny, Tesco, CBA, Auchan), továbbá a szintén kimaradó citromos és meggyes változatok. Sokan vélték márkás kólát „sajátmárkásnak” és fordítva.

14 esetben helyesen tippelték meg a kóstolók, ha a kólafajtát nem is, de legalább a gyártó márkát. Legjobban ebből a szempontból a D jelű Pepsi Max szerepelt, amelynél az egy telitalálat mellett hat márkatalálat is volt. Kérdés viszont, hogy mennyire kellene ezt a 14 tippet figyelembe venni, mivel közben (mellesleg a megjegyzésekből látszik, hogy nemcsak ezekben az esetekben) összetévesztették a cukros és az édesítőszeres változatot (arról nem is beszélve, hogy a C jelű Freeway Light esetében a flakonon lévő márkanév is segíthetett a 3 „szerencsés” tippelőnek). Mindenesetre bár pont a számos tévesztés alapján úgy tűnik, kevésbé voltak képesek a tesztelők megkülönböztetni a cukros és az édesítőszeres kólákat, talán érdemes lett volna erre is rákérdezni, hogy pontos képet alkothassunk a kérdésben.

Összegzés

Kísérletünk (és eredménye) aligha tekinthető reprezentatívnak már csak a körülmények esetlegessége miatt sem, de sikeresnek, valamint tanulságosnak mindenképpen.